

ЗЕЛЕНА ТРАНСФОРМАЦИЈА У СЕКТОРУ КУЛТУРЕ

Конференција са међународним учешћем „Зелени преокрет: циркуларна економија уметности и културе”, Чачак, 28–29. септембар 2023.

Конференција „Зелени преокрет: циркуларна економија уметности и културе” одржана је 28. и 29. септембра 2023. године у Градској библиотеци „Владислав Петковић Дис” у Чачку. Ово је био један од првих стручних скупова у Србији који се бавио темом зелене трансформације у сектору културе, сагледане кроз различите пројектне и програмске активности у библиотекама и другим установама културе, као и кроз иницијативе које спроводе организације цивилног друштва и сектор привреде. Током два дана скупа, кроз три радне сесије, инфо-сесије и панел дискусије прошло је више од 40 стручњака у области културе, науке, економије, образовања и медија. Они су имали излагања која су обухватала иновативна зелена решења, али и проблеме са којима се суочавају или које детектују у својој ближој околини, а очување културног наслеђа и подршка савременој уметничкој пракси у контексту одрживог развоја се, између осталог, проматрала и кроз економску призму.

Конференцију су организовали Градска библиотека Чачак и Деск Креативна Европа Србија у оквиру пројекта „Чачанска родна – Национална престоница културе, Чачак 2023”, уз подршку Министарства културе РС и Града Чачка. Приликом свечаног отварања Конференције присутнима су се обратили Пламена Халачева, заменица амбасадора ЕУ у Србији, Мирослав Петковић, помоћник градоначелника Чачка, Вук Радуловић, виши саветник за међународну сарадњу у Министарству културе, и руководилац Деска Креативна Европа у Србији, и Богдан Трифуновић, директор чачанске Библиотеке.

Пламена Халачева говорила је о примењивости Зеленој дојовора у свакодневном животу. Такође, она је казала да је Град Чачак партнер ЕУ у спровођењу Зелене агенде у Србији. Нагласила је колики је значај организовања оваквог скупа и ширење приче о обновљивим изворима и у другим секторима. „Желим свим учесницима да буду пионири у својим срединама у увођењу Зелене агенде у култури, и верујем да ће им у томе много помоћи ова Конференција”, закључила је Халачева.

Добродошлицу у националну престоницу културе и најстарију установу у граду Чачку присутнима је пожелео помоћник градоначелника Петковић, а о програму који је осмишљен тако да представи стратешки оквир, важност улоге уметника и професионалаца у култури у решавању критичних друштвених и еколошких питања говорили су Вук Радуловић и Богдан Трифуновић, док је предавање по позиву на тему Новог европског Баухауса одржао представник Европске комисије Жил Кител.

Током прве радне сесије, коју је модерирао Бојан Милосављевић (Деск Креативна Европа), представљено је пет стручних радова. Јована Караулић и Ксенија Марковић Божовић са Факултета драмских уметности представиле су се радом „Могућности и изазови зелене трансформације сектора културе – студија случаја Green Inkubator”. На који начин се Галерија Матице српске суочила са новим захтевима и питањима у областима одрживог развоја и циркуларне економије изложио је Горан Вујков у раду „Захтеви савремености: еколошки потенцијали у Галерији Матице српске”. Бојана Грујић из Градске библиотеке у Новом Саду и Ивана Јовановић Арсић из Удружења „Културис” приказале су резултат учешћа у програму Европске фондације за културу „The Europe Challenge”. Њихова презентација под насловом „Европски изазов – култура дијалога: грађанска партиципација у библиотекама” приказала је протип решења за актуелне проблеме који се може применити и у другим библиотекама. Уследило је излагање Алмедине Салихагић из Комисије за очување националних споменика Сарајево са темом „Збирке културне баштине су важне – улога у одрживом развоју”. У овом раду представљен је програм „Our Collections Matter” који се реализује на иницијативу Међународног центра за проучавање, очување и рестаурацију културних добара (ICCROM), са циљем да се допринесу одрживом развоју у институцијама културне баштине путем стратегије „3Т” (tools, training, transformation). Прву радну сесију затворио је Авакум Квас презентацијом „Фрушклинг 8x4x4”, која се бави иновативним решењима за циркуларни културни туризам у оквиру европског пројекта „Be. Cultour: Више од културног туризма”.

Другог дана скупа, током наредне две радне сесије, које су модерирале Марија Радуловић и Биљана Арсић (Градска библиотека Чачак), презентовано је једанаест радова. Овај сегмент отворио је Зоран Ерић из Института за филозофију и друштвену теорију Универзитета у Београду, који је говорио на тему „Кустоске стратегије и институционалне политике у време климатских промена”. У свом излагању указао је на то да је тренутну еко-социјалну кризу немогуће превазићи без темељних измена у начину друштвене продукције и репродукције. Јелена Ђорђевић и Маријана Узуновски, из Библиотеке Завода за проучавање културног развоја, презентовале су рад „Синергија природе и културе као важна тема одрживости у Заводу за проучавање културног развоја”, у коме су приказане активности Завода у областима развоја културе еколошке свести, реализовани пројекти као и резултати који доприносе имплементацији и промоцији зеленог приступа у креативним процесима и актуелној уметничкој пракси. Ружица Станковић и Дарја Рокић из Библиотеке „Глигорије Возаровић” из Сремске Митровице излагале су на тему „Ја волим Митровицу – један добар пример Зелене агенде пре Зелене агенде” и представиле пројекат из раних 90-их година 20. века, којим је започет развој еколошко-културолошке визије развоја Града. Јелена Родић, Игор Петковић и Тимеа Сенци Сабо, из Градске библиотеке Суботица, коаутори су рада „Заједничка борба за одрживу будућност”, у коме је дата анализа програма „Породице против климатских промена” који реализује Амерички кутак Суботица. Део еколошких пројеката и иницијатива, на којима заједнички раде ученици и професори Прехрамбено-угоститељске школе из Чачка, представиле су Виолета Василијевић и Слађана Луковић у раду „СТЕМ пројекти Прехрамбено-угоститељске школе у Чачку, а у циљу очувања животне средине”. Христина Микић, са Факултета за менаџмент Универзитета Метрополитан Београд, представила је рад „Циркуларна креативна економија – међународни оквири и експериментални пројекти у Србији” у коме је на примеру пројекта „Креативно стакло Србије” показана економска одрживост у контексту нове парадигме креативне економије и њеног односа према еколошким питањима. Уследила је видео-презентација Ивана Краљевића из Свеучилишне књижнице у Пули на тему „Од прве хрватске зелене књижнице до комисије”, а након њега су, о учешћу у пројекту „Green Ethics” који се реализује у оквиру програма „Креативна Европа 2022-2026”, говориле Владана Стојадиновић из Народне библиотеке „Његош” Књажевац и Ана Јовановић, представник Центра локалне демократије Књажевац. Како излог библиотеке може бити „зелена тачка града” присутни су сазнали

од Јасне Милошевић и Снежане Вулић из Народне библиотеке „Радислав Никчевић” из Јагодине, које су представиле низ радионица за децу, организованих са циљем унапређења еколошке свести. Ана Спасојевић и Маријана Петровић из Економске школе Чачак представиле су своје учешће на такмичењу из циркуларне економије „Girls Go Circular”. Радну сесију затворила је презентација Марије Радуловић и Богдана Трифуновића, из Градске библиотеке Чачак, насловљена „Циркуларна економија и одрживи развој у актуелној библиотечкој пракси”, која анализира појам циркуларне економије као алтернативног економског оквира и показује резултате једне студије случаја, урађене путем анкетирања библиотекара који раде са децом и младима.

Учесници Конференције, који су пратили панел-сесију „Одрживи развој и циркуларна економија у пракси”, могли су чути и корисне информације о томе како се у свету привреде размишља о циркуларној економији. Панелисти Мирко Пешић (Научно-технолошки парк Чачак), Ђорђе Јовановић (Унипласт), Саша Луковић (Нолеко) и модератор Богдан Трифинковић говорили су о утицају циркуларне економије на актуелно стање у секторима иновација, науке, пословања и тржишно оријентисаних пројеката, уз упућивање на то шта би сектор културе из тога могао да научи.

Током Конференције било је речи и о томе како се екологија може имплементирати у области медија и културе, о чему су говориле Уна Домазетоски (МЕДИА) и Милица Рашковић (Деск Креативна Европа). Оне су представиле нови циклус програма „Креативна Европа 2021-2027”, нагласивши да су одрживост и допринос европској борби против климатских промена веома важни принципи на којима овај програм почива. Ова инфо-сесија дала је одговор на питање шта културни сектор, а посебно аудио-визуелне делатности могу да добију и каква су досадашња искуства у примени зелених пракси.

У програм је уврштена још једна панел-дискусија, која се тичала развоја публице, а о овом кључном изазову у сектору културе говорили су Неда Кнежевић (Музеј Југославије), Бојан Милосављевић (Деск Креативна Европа), Милан Трипковић (Bulevar Books) и глумац, менаџер и истраживач у култури Лазар Јованов, модератор. Учесници су истакли потребу за иновативним и активнијим ангажманом запослених у сектору културе, промишљањем нових приступа и стратегија како би се привукла разноврсна публика и подстакла њена активна партиципација.

О улози европских престоница културе у креирању еколошке културне политике, током онлајн сесије, излагале су Кристина

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А
Р

бр.
1,
год.
2024.

Форо (Веспрем-Балатон 2023), Паула Мота Гарсија (Евора 2027), историчар уметности Санда Калебић и менаџер у култури Милена Јанковић. Учесници Конференције имали су прилику да сазнају на који начин су градови, носиоци ове престижне титуле, кроз своје програме мењали свест грађана о заштити животне средине – од смањења отпада до уметничких интервенција и сарадње са представницима зеленог сектора.

Осим радног дела, програм Конференције имао је веома богат пратећи програм. Учесници су могли да погледају четири документарна филма са еколошком тематиком снимљених на Кампу Интеракција након чега је уследио разговор са селекторком и директорком фестивала Слађаном Петровић Варагић и извршним продуцентом Предрагом Живковићем. У два термина приказана су и остварења са Белдокс фестивала, а сви заинтересовани присуствовали су отварању изложбе дечјих радова насталих на еколошким радионицама током летњег распуста. У програму „Зеленог преокрета” биле су и две промоције – часописа *Национална географија* и књига за најмлађе са еколошком тематиком издавачке куће Data Status.

„Зеленом преокрету” присуствовало је више од сто регистрованих учесника, што је отворило и низ могућности за даљу сарадњу, едукацију и размену идеја.